

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä koskien pakkokeinolain muutostarpeiden arviointia (1. vaihe)

Johdanto

Oikeusministeriön 13.2.2025 asettamassa työryhmässä (VN/21297/2023) on valmisteltu hallituksen esityksen muotoon laadittu mietintö, jossa ehdotetaan muutettavaksi pakkokeinolain 2 luvun säännöksiä vangitsemisen edellytyksistä ja 10 luvun säännöksiä salaisista pakkokeinoista.

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä, osallistuvan tietolähteen käytöstä ja ampuma-aserikoksen lisäämisestä ylimääräisen tiedon käyttämistä koskevaksi perusterikokseksi. Mietinnössä ehdotetaan muutettavaksi myös pakkokeinolain mukaisia vangitsemisen edellytyksiä siten, että rikoksesta todennäköisin syin epäillyn vangitseminen edellyttäisi aina jonkin pakkokeinolaissa määritellyn erityisen edellytyksen (esimerkiksi karttamis-, sotkemis- tai jatkamisvaara) käsillä oloa. Lisäksi vangitsemisen edellytykseksi ehdotetaan uutta yleisen järjestyksen tai turvallisuuden vaarantumisen uhkaan perustuvaa vangitsemisperustetta.

Oikeusministeriö pyytää mietinnön sisältämästä hallituksen esitysluonnoksesta lausuntoanne.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman (Vahva ja välittävä Suomi, 20.6.2023, jäljempänä hallitusohjelma) mukaan hallitus vahvistaa rikostorjuntaa kansalaisten turvallisuuden ja viranomaisia kohtaan koetun luottamuksen lisäämiseksi ja että muun ohella pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla (s. 180). Lisäksi hallitusohjelman mukaan arvioidaan jälkikäteen ilmoitettavan kotietsinnän säätäminen (s. 180) ja hallitus mahdollistaa nykyistä laajempien salaisten pakkokeinojen käytön rikollisjengissä aktiivisesti toimivan henkilön kohdalla (s. 182).

Oikeusministeriö asetti 13.2.2025 työryhmän (VN/21297/2023, jäljempänä työryhmä), jonka tehtävänä on arvioida pakkokeinolain muutostarpeita ja sen perusteella valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Pakkokeinolain lisäksi muutokset voivat koskea erityisesti johdonmukaisuussyistä myös muuhun lainsäädäntöön tarvittavia muutoksia. Työryhmän toimikaudeksi asetettiin 1.3.2025–31.5.2027.

Työryhmän asettamispäätöksen mukaan tehtävä toteutetaan vaiheistettusti jakautuen

kahteen eri vaiheeseen. Ensimmäisessä vaiheessa muutostarpeita arvioitaessa huomiota tuli kiinnittää erityisesti hallitusohjelman pakkokeinolakia koskeviin kirjauksiin. Lisäksi tuli tarkastella vangitsemisen edellytyksiä koskevia säännöksiä ottaen huomioon ratkaisu KKO 2024:20. Ehdotus tuli laatia hallituksen esityksen muotoon. Nyt lausuttavana oleva hallituksen esityksen muotoon laadittu työryhmän mietintö koskee ensimmäisen vaiheen toteuttamista rajoittuen sitä koskeviin asiakokonaisuuksiin.

Asettamispäätöksen mukaisesti toisessa vaiheessa tehdään laaja-alaisempaa muutostarpeiden arviointia. Muutostarpeiden arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti eduskunnan kannanottoihin ja laillisuusvalvontaratkaisuihin sekä oikeuskäytännössä esiin nousseisiin kysymyksiin (ks. tarkemmin asettamispäätöksen taustajakso). Lisäksi huomioon tulee ottaa pakkokeinolakia koskevat käytännön toimijoiden havainnoista aiheutuvat lainsäädäntötarpeet sekä kansainvälisistä velvoitteista työryhmän työn aikana mahdollisesti aiheutuvat lainsäädäntötarpeet.

Tavoitteet

Mietinnön sisältämän hallituksen esitysluonnoksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti varmistaa, että pakkokeinolaki tukee rikostorjuntaa riittävällä tavalla. Lisäksi on arvioitu ja ehdotetaan säädettäväksi salaisesta paikkaan kohdistuvasta etsinnästä. Edelleen ehdotuksien tavoitteena on mahdollistaa nykyistä laajempien salaisten pakkokeinojen käyttö vakavaan rikollisuuteen liittyen. Salaisen etsinnän ja ampuma-aserikoksen lisäämistä ylimääräisen tiedon käyttämisestä koskevan perusterikoslistauksen sääntelytarpeen arviointi perustuu myös eduskunnan hyväksymiin lausumiin (EV 305/2022 vp, 3. ja 4. lausuma). Tavoitteena on myös selkeyttää pakkokeinolain mukaisia vangitsemisen edellytyksiä ottaen huomioon kansainvälinen ja kansallinen oikeuskäytäntö.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja työryhmämietinnöstä.

Oikeusministeriö pyytää, että lausunnoissa kiinnitettäisiin myös erityistä huomioita mietinnön jaksoissa 2.3.2.5 ja 5.1.5 esiin tuotuun yhteensovittamistarpeeseen ja sitä koskevaan arvioon, että asianmukaista on tehdä asiaan liittyvä arviointi ja sääntelyiden yhteensovittaminen esityksen jatkovalmistelussa.

Lausunto pyydetään antamaan ensisijaisesti vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistua lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi-palveluun. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n verkkosivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Lisätietoa palvelun käytöstä voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi.

Lausunto on mahdollista antaa myös sähköpostitse tai postitse lähettämällä lausunto oikeusministeriön kirjaamoon (kirjaamo.om@gov.fi / Oikeusministeriö PL 25, 00023 Valtioneuvosto). Lausunnossa pyydetään käyttämään tällöin viitteenä diaarinumeroa

VN/21297/2023. Lisäksi kirjaamoon toimitettu lausunto pyydetään lähettämään esimerkiksi sähköpostin liitetiedostona Word- tai PDF-muodossa, jotta lausuntoasiakirja ei sisällä tarpeettomia henkilötietoja, kuten yksityishenkilön sähköpostiosoitetta.

Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Kaikki annetut lausunnot ovat lähtökohtaisesti julkisia viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) mukaisesti. Lausunnot julkaistaan hankkeen julkisilla hankesivuilla (valtioneuvosto.fi/hankkeet, tunnus OM055:00/2023). Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasystistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Oikeusministeriö ei maksa palkkiota pyydetyistä eikä annetuista lausunnoista.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään **16.1.2026**.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat:
erityisasiantuntija Joni Korpinen, p. +358 295 150 012, joni.korpinen@gov.fi

Linkit

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-582-1> - Työryhmämietintö / Arbetsgruppsbetänkande - Pakkokeinolain muutostarpeiden

arviointi: vangitsemisen edellytykset ja salaiset pakkokeinot (1. vaihe)

<https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM055:00/2023> - Hankesivu

<https://oikeusministerio.fi/sv/projekt?tunnus=OM055:00/2023> - Statsrådets projektportal

Liitteet:

[Työryhmämietintö_Pakkokeinolain muutostarpeiden arviointi \(1. vaihe\).pdf](#) - Työryhmämietintö / Arbetsgruppsbetänkande - Pakkokeinolain muutostarpeiden

arviointi: vangitsemisen edellytykset ja salaiset pakkokeinot (1. vaihe)

Jakelu:

Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto
Etelä-Pohjanmaan kärjäoikeus
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin yliopisto/professori Dan Helenius
Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Ihmisoikeusliitto ry
Itä-Suomen syyttäjäalue
Itä-Suomen yliopisto/professori Matti Tolvanen
Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitos
Juristiliitto - Juristförbundet
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta
Liikenne- ja viestintäministeriö
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Länsi-Suomen syyttäjäalue
Länsi-Uudenmaan kärjäoikeus
Oikeuspoliittinen yhdistys - Rättspolitiska föreningen Demla ry
Oikeusrekisterikeskus
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Savon kärjäoikeus
Poliisihallitus - Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Puolustusvoimien pääesikunta
Rajavartiolaitoksen esikunta - Rajavartiolaitoksen esikunta
Rikosseuraamuslaitos
Rovaniemen hovioikeus
Sisäministeriö - Sisäministeriö
Suojelupoliisi
Suomen Asianajajat
Suomen Poliisijärjestöjen liitto
Suomen tuomariliitto ry
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Tullin esikunta
Tuomioistuinvirasto
Turun hovioikeus
Turun yliopisto/apulaisprofessori Tatu Hyttinen
Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Valtakunnansyyttäjän toimisto
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hinkkanen Ville
Oikeusministeriö

Korpinen Joni
Oikeusministeriö